

За даними таблиці у господарствах із середньою продуктивністю корів по стаду 5000—5500 кг молока голштинські корови переважають чорно-рябих корів за надоями на 2297 кг, вмістом жиру в молоці — на 0,28 %, кількістю молочного жиру — 103 кг.

Молочна продуктивність голштинських корів, середній рівень надоїв яких по стаду становить 4000—4500 кг молока, вища від корів чорно-рябої породи на 717 кг за першу, на 829 кг — за другу лактації. Жирність молока чистопородних і помісних маток коливається в межах 3,6—3,7 %.

У господарствах із середнім надоєм корів по стаду 3000—3500 кг молока голштинські помісі переважають чорно-рябих корів за надоєм за першу лактацію на 231 кг, другу — на 263, за третю лактацію — на 518 кг. Для голштинських корів більше, ніж для чорно-рябих (34 % проти 27 %), характерне із зростанням порядкового номера лактації підвищення надоїв.

Надій помісних голштинських корів, середня продуктивність яких коливається в межах 2500—2800 кг молока по стаду, утримується на рівні надоїв корів чорно-рябої породи — 2500, 2800 і 3000 кг відповідно за першу, другу і третю лактації. На одному рівні знаходиться вміст жиру в молоці — 3,6 %.

Висновки. Таким чином, у зоотехнічному аспекті поліпшуючий ефект схрещування чорно-рябої породи з голштинською спостерігається при дотриманні такого рівня годівлі, який забезпечує витрати не менше 40 ц кормових одиниць і 4 ц перетравного протеїну на голову за рік. Це відповідає середньому рівню надоїв по стаду 3000—3500 кг молока.

Одержано редколегією 17.11.92.

В зоотехническом аспекте улучшающий эффект скрещивания черно-пестрой породы с голштинской наблюдают при таком уровне кормления, что обеспечивает расход не менее 40 ц кормовых единиц и 4 ц переваримого протеина на голову в год. Это соответствует уровню продуктивности 3000—3500 кг молока.

ISSN 0135-2885. Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. 1994.
Вип. 26.

УДК 636.237.2

Й. З. СІРАЦЬКИЙ, доктор сільськогосподарських наук

Інститут розведення і генетики тварин УААН

Я. Н. ДАНИЛКІВ, кандидат сільськогосподарських наук

Брянський сільськогосподарський інститут

ХАРАКТЕРИСТИКА ІМПОРТНИХ ШВІЦЬКИХ КОРІВ ЗА ПРОДУКТИВНИМИ ЯКОСТЯМИ

На основі оцінки розвитку імпортного швіцького маточного поголів'я, його потомства, їх молочної продуктивності та тривалості сервіс-періоду відмічені прийнятливі нові умови розведення тварин. Указано на доцільність створення кращих умов для їх використання і необхідність посилення селекції за якістю екстер'єру. При цих умовах можливе створення репродуктора швіцької худоби і її використання для поліпшення тварин лебединської породи.

У зв'язку із широким використанням у скотарстві тварин чорно-рябої породи як найбільш придатних до умов прогресивних технологій питома вага інших порід, особливо малопоширених, знижується, що в свою чергу призводить ще до більшого

1. Характеристика корів за промірами тулуба ($M \pm m$, см)

Проміри тулуба	Імпортні швіцькі австрійської селекції		Перше покоління від австрійських швіців ($n=90$)	Імпортні швіцькі західнонімецької селекції ($n=80$)	Корови лебединської породи ($n=152$)	
	усі корови-первістки ($n=197$)	корови до III лактації і старше ($n=66$)				
		перша лактація	друга і старше	перша лактація	перша лактація	перша лактація
Висота в холці	131,0 \pm 0,23	130,9 \pm 0,37	134,7 \pm 0,99	131,0 \pm 0,40	132,5 \pm 0,49	130,9 \pm 0,28
Глибина грудей	66,9 \pm 0,31	67,9 \pm 0,49	75,9 \pm 0,33	69,7 \pm 0,45	69,2 \pm 0,34	64,9 \pm 0,28
Ширина грудей	48,7 \pm 0,32	47,7 \pm 0,35	50,6 \pm 0,80	47,8 \pm 0,39	47,6 \pm 0,45	49,6 \pm 0,31
Ширина в маклаках	50,0 \pm 0,20	50,0 \pm 0,39	56,5 \pm 0,34	51,1 \pm 0,32	50,7 \pm 0,28	49,8 \pm 0,19
Коса довжина тулуба (палкою)	157,9 \pm 0,38	151,2 \pm 0,31	163,7 \pm 0,57	156,7 \pm 1,23	151,8 \pm 0,79	157,8 \pm 0,52
Обхват грудей	193,9 \pm 0,86	193,4 \pm 0,37	203,1 \pm 0,94	192,4 \pm 1,43	202,0 \pm 0,71	190,3 \pm 0,84
Обхват п'ястя	20,3 \pm 0,07	20,2 \pm 0,11	20,2 \pm 0,13	20,0 \pm 0,10	21,0 \pm 0,10	19,9 \pm 0,05

звуження можливостей їх прогресивної селекції. Це насамперед відноситься до лебединських та бурих карпатських стад. На початок 1990 р. зазначені тварини становили відповідно лише 2,9 та 0,85 % породної худоби України (Винячук Д. Т. із співавторами, 1991). З метою збереження консолідованого породного й диференційно консолідованого видового генотипу худоби виникло невідкладне завдання по вдосконаленню бурих порід України. Один із шляхів вирішення проблеми — це залучення до селекційного процесу швіцької худоби, зокрема, з таких країн, як Австрія та Німеччина, де тварини зазначеної породи характеризуються високою продуктивністю.

Методика досліджень. Роботу проводили у держплемзаводі «Михайлівка» Лебединського району Сумської області, куди у 1986 і 1987 рр. завезли маточне поголів'я швіцької породи з Австрії — відповідно 112 та 104 голови і в 1990 р. — колишньої ФРН — 100 голів. Використані дані племінного обліку, який ведуть у господарстві за продуктивними якостями і розвитком корів. Крім цього, поведи екстер'єру оцінку повновікових корів (шляхом взяття промірів і пунктирної оцінки за статями) відповідно до встановлених вимог (Придорогін М. І., 1927; Інструкція по бонітуванню великої рогатої худоби..., 1991).

Для порівняння продуктивних якостей імпортих швіцьких корів з коровами інших порід відібрали в стаді аналогів за роками і сезонами отелення. Надій та жирномолочність враховували за лактацію тривалістю 240—305 днів.

Дані оброблені на мікрокалькуляторі МК-52 за програмами, описаними Ю. П. Полупаном (1988), та в обчислювальному центрі Брянського сільськогосподарського інституту за програмою STOBR-6 (Гладських О. І., Л'янов Х. М., 1989).

Результати досліджень. Імпортні корови характеризуються добрим розвитком (табл. 1). Висота в холці корів-первісток становить 131—132,5 см, коса довжина тулуба — 151,8—157,9, обхват грудей — 193,9—202,0 см. Встановлені високі показники розвитку й інших статей екстер'єру. За даними таблиці 1, корови західнонімецької селекції мають згідно з промірами менше виражений молочний тип: вони коротші, з більшим обхватом грудей. Лебединські корови за промірами близькі до австрійських швіців.

За порівняльною оцінкою промірів тулуба імпортих корів з першою та другою і старше лактаціями було відмічено приріст за всіма статями екстер'єру, крім обхвату п'ястя. Найбільший приріст спостерігали за шириною в маклаках (13,0 %) та глибиною грудей (11,8 %), дещо нижчий — за кошою довжиною тулуба (8,3 %), шириною та обхватом грудей (відповідно на 6,1 і 5,0 %) і висотою в холці (2,9 %). Якщо ж врахувати і розвиток корів — потомків імпортих худоби, одержаних та вирощених у племзаводі, то вони не поступаються не тільки коровам лебединської породи, а й матерям, вирощеним в Австрії. Звідси очевидно, що нові умови використання для завезених тварин швіцької породи цілком сприятливі.

У результаті пунктирної оцінки екстер'єру встановлено, що його сумарна бальна оцінка найвища серед австрійських швіців. Так, з оцінкою екстер'єру 8—10 балів

2. Характеристика корів за живою масою та тривалістю сервіс-періоду

Показники	Лактація					
	перша		друга		третя	
	п	M±m	п	M±m	п	M±m
Литовська чорно-ряба худоба						
Жива маса, кг	122	467±2,1	92	544±1,9	36	578±2,9
Сервіс-період, днів	115	98±5,6	43	70±5,8	—	—
Чорно-ряба західноукраїнської селекції (Львівська область)						
Жива маса, кг	39	464±3,6	31	542±4,0	3	597±6,0
Сервіс-період, днів	34	80±7,8	6	27±4,1	—	—
Швіцька австрійської селекції						
Жива маса, кг	207	521±2,1	182	582±2,4	114	601±3,2
Сервіс-період, днів	197	138±6,1	163	114±6,4	114	106±5,3
Швіцька західнонімецької селекції						
Жива маса, кг	84	516±2,2	72	586±2,3	—	—
Сервіс-період, днів	60	132±9,5	—	—	—	—
Лебединська порода						
Жива маса, кг	155	489±1,5	134	538±1,9	67	569±2,8
Сервіс-період, днів	152	118±5,6	125	93±5,4	80	90±6,7

серед них було 97 корів, або 60,3 %, серед німецьких — 57,0, лебединських — 58,6 %. Особливо велика різниця за такими статтями, як вим'я та кінцівки. Найвищий бал за вим'я (2,5—3) одержали 55,8 % корів західнонімецької, 37,9 % — австрійської селекції і 16,7 % — лебединських. За кінцівки такий високий рівень оцінки мали відповідно 26,7, 44,7 і 59,3 % тварин. Вадами кінцівок імпортованих корів є слабкість копитного рогу й постава кінцівок у ділянці зчленування між кістками середньої (вінцева) й проксимальної (путова) фалангів пальців (бабок). Слабкий копитний ріг спостерігали у 61,6 % австрійського поголів'я, 39,8 у німецьких і 22,2 % у лебединських корів; м'які бабки мали відповідно по наведених породах 65,1 %, 49,8 і 33,3 % догослів'я.

За середньою живою масою корови швіцької породи із різних країн між собою практично не відрізнялися, але були важчі від корів інших порід, яких розводять у племзаводі (табл. 2).

Відтворну здатність імпортованих поголів'я оцінювали за тривалістю сервіс-періоду. Цей показник був у них найгіршим і становив після першого отелення 132—138 днів, у той час як у лебединських — 118, у чорно-рябих — 80—98 днів. Із віком корів тривалість сервіс-періоду зменшувалася, але найменше у австрійських швіців. Наприклад, після другої лактації він становив у них 82,6 % порівняно з першою, а серед лебединських — 78,8, литовських чорно-рябих — 71,4 %. Зменшення тривалості сервіс-періоду з роками використання у швіців зумовлене не тільки розвитком у них пристосувальних якостей, а й, як це очевидно і по інших породах, вибракунням гірших корів.

Найбільші надой мали корови австрійської селекції. Порівняно із західнонімецькими за першу лактацію від них надоемо в середньому на 198 кг молока більше (табл. 3). Проте ця різниця статистично недостовірна ($td=1,6$ при $V<0,95$). За жирномолочністю також спостерігали перевагу за швіцями з Австрії (3,94 проти 3,86 %). За даними таблиці 3, надой імпортованих корів значно вищі, ніж у корів інших порід. Вища в цілому й жирномолочність.

Молочна продуктивність корів

Лактація	n	Надій, кг	Вміст жиру в молоці, %	Кількість молочного жиру, кг
		M ± m	M ± m	M ± m
<i>Литовська чорно-ряба</i>				
Перша	119	4316 ± 99,7	3,82 ± 0,006	164,9 ± 1,8
Друга	49	4426 ± 170,0	3,84 ± 0,007	169,9 ± 3,9
<i>Чорно-ряба західноукраїнської селекції (Львівська область)</i>				
Перша	37	3415 ± 133,2	3,86 ± 0,013	131,8 ± 3,0
<i>Швіцька австрійської селекції</i>				
Перша	206	5238 ± 80,3	3,94 ± 0,010	206,4 ± 1,7
Друга	173	5052 ± 106,4	3,89 ± 0,019	196,5 ± 2,1
Третя	98	4828 ± 132,8	3,80 ± 0,030	183,5 ± 2,4
<i>Швіцька західнонімецької селекції</i>				
Перша	91	5040 ± 95,9	3,89 ± 0,007	196,1 ± 3,1
Перша *	10	4653 ± 245,8	3,87 ± 0,028	180,1 ± 7,4
Друга *	10	3787 ± 280,0	3,83 ± 0,010	145,0 ± 6,4
<i>Лебединська порода</i>				
Перша	160	3693 ± 74,5	3,83 ± 0,014	141,4 ± 1,3
Друга	119	4107 ± 88,4	3,84 ± 0,017	157,7 ± 1,9
Третя	92	4408 ± 172,4	3,83 ± 0,022	168,8 ± 2,8

* Одні й ті ж корови.

Привертає увагу зниження надоїв та жирномолочності імпортованих корів за другою та третьою лактаціями. У подібних умовах використання корови литовської чорно-рябої і особливо лебединської порід підвищило молочну продуктивність. Тому якщо для цих порід умови годівлі в цілому сприяють розвитку фізіологічних функцій молокоутворення у корів у зв'язку з їх віком, то для швіцьких такі умови недостатні. Слід зазначити, що якщо порівняно з матерями, які лактували у себе на батьківщині, зокрема в Австрії, імпортовані первістки мали більший надій за очінувану лактацію — в середньому на 270 кг молока — то за другу і третю лактації — менший відповідно на 710 і 1047 кг, а жирність молока в імпортованих корів порівняно з матерями була менша на 0,15, 0,30, 0,45 %. Крім того, потомки імпортованих корів австрійської селекції хоча й були продуктивніші, ніж лебединські, однак не досягли рівня матерів. Зокрема, за першу лактацію їх середній надій становив 4184 ± 104,0 кг молока, а вміст жиру в молоці — 3,86 ± 0,062 % (n=84); за другу — відповідно 4526 ± 189,2 кг і 3,87 ± 0,027 (n=36).

Висновки. Незначна різниця між лінійними промірами тулуба імпортованих корів і їх потомками та лебединськими коровами, приріст лінійних промірів імпортованого поголів'я вказують на те, що нові умови використання щодо впливу на розвиток швіцького поголів'я цілком сприятливі.

За якістю статей екстер'єру імпортована худоба не переважає лебединську, а за станом кінцівок суттєво поступається їй. Тому серед швіців не меншою, а то й більшою мірою порівняно з лебединською худобою необхідна селекція на якість екстер'єру, особливо кінцівок, причому на фоні повноцінної годівлі тварин.

Створення належних умов використання особливо важливе у зв'язку із зниженням молочної продуктивності корів з віком та високим порівняно з коровами інших порід сервіс-періодом.

При зазначених умовах можливий прояв високого рівня продуктивних якостей швицької худоби, створення на її основі репродуктора швиців і використання їх у програмі поліпшення великої рогатої худоби лебединської породи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. *Гладских А. И., Льянов Х.-М. М.* Математико-статистическое моделирование в агробиологии.— Целиноград, 1989.— 84 с.
2. Инструкция по бонитировке крупного рогатого скота молочных и молочно-мясных пород.— М., 1991.— 15 с.
3. Оценка создаваемых типов и пород крупного рогатого скота на Украине / Д. Т. Винничук, И. З. Сирацкий, П. И. Шаран и др.— К.: Урожай, 1991.— 188 с.
4. *Полупан Ю. П.* Использование программируемых микрокалькуляторов в биометрических и зоотехнических расчетах: (методические рекомендации).— К., 1988.— 71 с.
5. *Придорогин М. И.* Экстерьер — оценка сельскохозяйственных животных по наружному осмотру.— М.: Новый агроном, 1927.— 207 с.

Одержано редколлегією 14.10.92.

На основанні оцінки розвитку импортного швицького маточного поголов'я, його потомства, їх молочної продуктивності і продовжителіності сервіс-періода отмечены приемлемые новые условия разведения животных. Указано на целесообразность создания лучших условий для их использования и необходимость усиления селекции по качеству экстерьера. При этих условиях возможно создание репродуктора швицького скота и его использование для улучшения животных лебединской породы.

ISSN 0135-2385. Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби. 1994.
Вип. 26.

УДК 636.082.11

В. С. ЛЕНЬ, кандидат економічних наук

М. М. ІГНАТЕНКО, кандидат сільськогосподарських наук

О. М. КАРАШЕВСЬКА, економіст

Інститут сільськогосподарської мікробіології УААН

РЕЗУЛЬТАТИ МІЖПОРОДНОГО СХРЕЩУВАННЯ ВЕЛИКОЇ РОГАТОЇ ХУДОБИ В ЧЕРНІГІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Наведено аналіз розпочатої у 80-х роках у господарствах Чернігівської області, де плановою була симентальська порода, роботи по голштинізації великої рогатої худоби.

На початку 80-х років у Чернігівській області, де плановою була симентальська порода, розпочали роботи по голштинізації великої рогатої худоби. Для цього використовували як імпортні, так і місцеві генерації бугаїв-плідників червоно-рябої голштинно-фризької породи з високим генетичним потенціалом за продуктивністю.

У деяких джерелах закордонних авторів [1, 2, 3] є дані про різні наслідки голштинізації залежно від рівня годівлі худоби. Такі ж дані одержано і в дослідях, які проводили на території СНД. Так, М. М. Ертуев [4] на прикладі схрещування чорно-рябих корів з голштинно-фризькими плідниками показує, що при рівні годівлі корів 45—48 ц кормових одиниць на рік для такого схрещування ефективно вико-